

...

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.V.20.077/2020/9.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Magosi Szilvia előadó bíró, dr. Madarász Anna bíró

A felperes: Felperes1

A felperes képviselője: Fodorné dr. Máté Zsuzsanna ügyvéd

Az alperes: Alperes1

Az alperes képviselője: Dr. Halmos Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Halmos Péter ügyvéd)

Felperesi beavatkozó: Siklós Város Önkormányzata

A felperesi beavatkozó képviselője: Marján Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Marján István ügyvéd)

A per tárgya: jogalap nélküli gazdagodás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Törvényszék 2.Gf.20.153/2019/11.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pécsi Járásbíróság 5.G.21.482/2016/76.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 310.000 (háromszáztízezer) forint, a felperesi beavatkozónak 140.000 (száznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az S., H. és M. településeket magában foglaló kistérség ivóvíz ellátását a műszakilag összefüggő víziközmű-rendszerhez tartozó három kút biztosította. Az 1994. május 17-én létrejött víziközmű vagyon átadásáról szóló megállapodás alapján az s-i I. és II. számú kutak S., míg az M-en található kút az utóbbi település kizárólagos tulajdonába kerültek azzal, hogy az S. területén fekvő kutakra H. és M. települések az ingatlan-nyilvántartásba is bejegyzett ingyenes használati jogot szereztek. Siklós Város Önkormányzata 2012. december 30-ára felmondta az ingyenes használati jogot biztosító megállapodást. H. Önkormányzata és M. Önkormányzata vitatta a felmondás jogszerűségét és bejelentette, hogy továbbra is igényt tart az ingyenes kúthasználatra.

[2] A kistérséget kiszolgáló víziközmű-rendszer üzemeltetője 2013. január 1-ig a mindhárom településen ivóvíz-szolgáltatást nyújtó Kft. volt, amely 2015. december 31-ével beolvadt az alperesbe. 2013. január 1-től Siklós Város Önkormányzata a Kft. helyett a felperest bízta meg a település ivóvíz-szolgáltatásának üzemeltetésével, amelynek következtében a műszakilag egységes víziközmű-rendszer működtetése a továbbiakban úgy valósult meg, hogy S. ivóvíz és szennyvíz közműveinek üzemeltetését a felperes, míg H. és M. településeket a Kft., majd annak jogutódja, az alperes végezte. Célszerűségi okokból az alperes jogelődje 2013. január 1-től átadta a két s-i kút üzemeltetését és birtoklását a felperesnek azzal, hogy azokból a másik két település ivóvízellátását továbbra is biztosítja.

[3] A peres felek 2015. augusztus 25-én ivóvíz átadás-átvételi szerződést kötöttek, amelyben a felperes vállalta, hogy az S. vízbázisából H. település ellátásához folyamatosan ivóvizet szolgáltat, az alperes pedig vállalta, hogy az átvett víz díját megfizeti. A szerződés tartalmazza: az átadott ivóvíz mennyiségének mérése az átadási ponton telepített hiteles vízmérővel történik; a felek az átadott ivóvíz ellenértékét külön megállapodásban határozzák meg. A 2015. augusztus 25-én aláírt külön megállapodás preambulumban a felek rögzítették, hogy az ivóvíz átadás-átvételhez kapcsolódó lényegesnek minősülő szerződéses feltételekben a kút használatával kapcsolatos jogvita okán nem tudtak megegyezni, azonban a vízáadás tényét és az átadott víz mennyiségét nem vitatják. A felperes az ivóvíz kitermelésének és továbbításának fajlagos díját 155 Ft/m³+áfa, az alperes pedig 25,46 Ft/m³+áfa összegben fogadja el. A felperes az alperes által elfogadott alacsonyabb díjon számlázza ki az átadott ivóvízmennyiség ellenértékét, de az általa meghatározott díjból adódó különbözetet peres

úton érvényesíti. A felek visszamenőleges hatállyal elfogadják a peres eljárásban jogerősen megállapított átadási díjat.

[4] A felperes a 2012. július 13-tól hatályos bérleti-üzemeltetési szerződés alapján 85 Ft+áfa/m³ bérleti díjat tartozik megfizetni a tárgyévben értékesített ivóvízmennyiség után Siklós Város Önkormányzatának.

[5] A 2013. január 1. és 2015. augusztus 31. közötti időszakban átadott, összesen 138.344 m³ ivóvíz díjáról 2015. szeptember 30-i fizetési határidővel a felperes 25,46 Ft/m³+áfa díj alapul vételével három számlát bocsátott ki. Az együttesen 4.473.242 forint összegű számlákat az alperes kiegyenlítette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[6] A felperes keresetében elsődlegesen a felek szerződéskötési kötelezettségére tekintettel az ivóvíz átadási szerződés létrehozását kérte, és a létrehozott szerződés alapján 228.6 Ft/m³ tarifa alapulvételével 27.152.196 forint vízáadási díj és késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a 2015. június 1-je után átadott ivóvíz köbméterenkénti ára 247,65 forint, amely a felek által 2015. augusztus 25-én megkötött ivóvíz átadás-átvételi szerződés részét képezi. Ennek alapján a 2015. június 1. és augusztus 31. között átadott vízmennyiségre vonatkozóan 6.649.400 forint vízáadási díj, míg a szerződés hatályba lépését megelőzően 2013. január 1. és 2015. május 31. között átadott vízmennyiség vonatkozásában 21.884.012 forint jogalap nélküli gazdagodás és ezen összegek késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A harmadlagosan a 2013. január 1-től 2015. augusztus 31-ig terjedő időszakra jogalap nélküli gazdagodás jogcímén 27.152.196 forint és a középárányos időponttól számított késedelmi kamata megfizetése iránt terjesztett elő keresetet.

[7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az elsődleges és a másodlagos keresetet mind jogalapjában, mind a felperes által igényelt fajlagos díj tekintetében, a harmadlagos keresetet pedig az összecszerűségében vitatta.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 25.229.214 forint, valamint abból 1.976.846 forint után 2013. június 1-től, 18.363.870 forint után 2015. június 1-től, 4.888.497 forint után 2015. szeptember 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű kamata megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és rendelkezett az elsőfokú perköltség megfizetéséről.

[9] Az indokolásában kifejtette, hogy a felek perben elbírált jogviszonyának tárgyát a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 2. §-ának 27. pontjában foglalt értelmező rendelkezés szerinti víziközműves kapcsolódó szolgáltatás képezte, amelynek keretében a víziközmű-szolgáltató egy másik víziközmű-szolgáltató részére nyújt ivóvíz értékesítési szolgáltatást. A felperes jogértelmezésével szemben a feleket

nem terhelte szerződéskötési kötelezettség, ezért az elsődleges kereseti kérelem nem volt teljesíthető. Alaptalan volt a másodlagos kereset is, amelyben a felperes a szerződésbe beépülő vízáradási díj meghatározását kérte, mivel ennek a kereseti kérelemnek a teljesítése létrejött szerződést feltételez. A harmadlagos kereseti kérelmet illetően arról kellett dönten, hogy az alperes gazdagodott-e jogalap nélkül a felperes rovására a 2011. január 1-től 2015. augusztus 31-ig terjedő időben azzal, hogy az átvett ivóvíz kitermelésének és az átadási pontig történő eljuttatásának költségei nem őt terhelték, ha igen, milyen mértékben. E kereseti kérelem elbírálására a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 361. §-át kellett irányadónak tekinteni.

[10] A peres felek között kizárólag az összecszerűség vonatkozásában fennálló jogvita eldöntéséhez az elsőfokú bíróság ivóvíz ellátási és ipari vízgazdálkodási szakterületen kompetenciával és jártassággal rendelkező igazságügyi szakértőt vett igénybe. A perben beszerzett szakvéleményt annak többszöri kiegészítése után aggálytalannak és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 182. § (3) bekezdésében felsorolt hibáktól, hiányosságoktól mentesnek találta, ezért az ítélezése alapjául elfogadta. A beszerzett szakértői vélemény – egyebek között – az alperes észrevételei és kifogásai mentén adott válaszaiban kellően részletes és meggyőző indokát adta a költségszámítás körében követett mérnöki-műszaki irányultságú vizsgálati módszer alkalmazásának, amely során részben egzakt számítások, részben ipari benchmarkok, átlagok felhasználásával adott becslés alapján határozta meg a vízáradással felmerülő fajlagos ráfordításokat. A felperes könyveléséből nyerhető adatok nem adtak volna valós képet azokról a tényleges költségekről, amelyeket az alperes megtakarít azáltal, hogy nem a saját üzemeltetésében álló kútból és vezetékhálózatból jut ivóvízhez. Jogalap nélküli gazdagodás címén a gyarapodó félnél kimutatható vagyoni előnyt, nem pedig a másik félnél jelentkező veszteséget kell megtéríteni. Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel szükségtelennek találta a szakértői bizonyítás további kiegészítését, ezért mellőzte a könyvszakértő kirendelésére irányuló alperesi indítvány teljesítését.

[11] Egy költségösszetevő, a 22,90 Ft/m³-ben számításba vett eszközhasználati díj tekintetében az elsőfokú bíróság eltért a szakértő által megállapított értéktől. Ez a díj gyakorlatilag az a bérleti díj, amit az értékesített ivóvízmennyiség után 85 Ft/m³ összegben fizet meg a víziközmű üzemeltető felperes Siklós Város Önkormányzatának a közöttük fennálló bérleti-üzemeltetési szerződés alapján. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy ez a fajlagos költség attól függetlenül terheli a felperest, hogy a kitermelt ivóvizet kinek a részére adja tovább és ennek során milyen mértékben használja az üzemeltetése alatt álló közműhálózat eszközeit. Nem indokolt ezért a víziközmű-rendszerből az alperes részéről történő vízáradáshoz használt elemek értékéhez vagy műszaki paramétereikhez arányosítva, csökkentett mértékben figyelembe venni. Amennyiben az alperes üzemeltetné az s-i kutakat és a csatlakozó víziközmű-hálózatot, ugyanilyen összegű bérleti díj fizetésére lenne köteles a beavatkozó felé. Tehát 85 Ft/m³ költség viselése alól mentesül azzal, hogy helyette ezt a felperes viseli. Az elsőfokú bíróság azt az összeget, amivel az alperes azáltal gazdagodik, hogy a felperestől átvett ivóvíz kitermelésének és az átadási pontig történő eljuttatásának költsége nem nála merül fel, 1 m³-re vetítve 214,70 forintban határozta meg. Az alperes ebből adódóan a keresetben megjelölt időszak alatt átvett ivóvíz tekintetében 29.702.456 forint vagyoni előnyre tett szert a felperes rovására, amelyből a kibocsátott számlák alapján 4.473.242 forintot fizetett meg. Ezek után 25.229.214 forint jogtalan vagyoneltolódás maradt fenn, amelynek visszafizetésére a régi Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján köteles.

[12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet – fellebbezett részében – helybenhagyta és kötelezte az alperest a másodfokú perköltség megfizetésére.

[13] Az indokolásban foglaltak szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályokat hívott fel, de a marasztalás áfatartalma vonatkozásában a jogi indokait ki kellett egészíteni. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 2. § a) pontja, 5. § (1) bekezdése, 259. § 6. pontja összevetéséből megállapítható, hogy a perben elbírált jogalap nélküli gazdagodás visszatérítéseként fizetendő összeg is áfaköteles, bruttó összeg. Helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor a perben kirendelt igazságügyi szakértő számítását túlnyomórészt elfogadva áfát is tartalmazó összegben határozta meg a jogalap nélküli gazdagodás összegszerűségét.

[14] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a peres felek a szakértő kirendelését megelőzően mind a perben felmerült szakkérdés megválaszolásához szükséges szakértelem és szakterület, mind a szakértő személyét illetően egyetértettek. A szakértői számítás valóban részben becslésen alapul, de szükségképpen részben becslésre kellene hagyatkoznia a könyvszakértőnek is, tehát a becslés maga mint szakértői módszer a könyvszakértői bizonyítás során sem lenne teljesen kiküszöbölhető. Az alperes által csatolt könyvszakértői magánszakvélemény is részben becslésen alapult. A magánszakértő és a perben kirendelt igazságügyi szakértő által kimunkált – az alperes által megtakarított – közvetlen költségek között nincs nagyságrendi különbség, de az anyagi jellegű ráfordítások között szereplő bérköltség és üzemirányítási költségátalány tekintetében sincs jelentős eltérés. Lényeges különbség csak az eszközhasználati díjat illetően mutatkozik. Ha az alperes maga üzemeltette volna a siklósi kutakat, majd a vizet maga juttatta volna el Harkányba, neki is kellett volna eszközhasználati díjat fizetnie a tulajdonos beavatkozónak. Ezt a költséget számára a felperes takarította meg. Az alperes gazdagodása a felperes terhére történt, mert az a beavatkozóval kötött szerződés alapján köbméterenként 85 forint eszközhasználati díjat tartozik fizetni. Az eszközhasználati díj szakértő által alkalmazott arányosítása nem indokolt, mert ha a kutakat az alperes üzemeltetné, ugyanúgy bérleti díj fizetésére lenne köteles. Másrészt ez a költség attól függetlenül terheli a felperest, hogy a kitermelt ivóvizet kinek adja tovább, és az átvevő, illetve a fogyasztó milyen mértékben használja az üzemeltetése alatt álló közműhálózat eszközeit. Tény, hogy az eszközhasználati díjat a felperes a beavatkozónak még nem fizette meg, de a díj a vagyonában tartozásként, passzívumként jelentkezik. A 32. számú kiegészítő szakvélemény 5. oldalán lévő táblázat harmadik oszlopának adatai szerint az anyagi jellegű ráfordítások és az általános költségek összege együtt 97 Ft/m³, amelyhez hozzáadódik a hálózati veszteség következményeként felmerülő 9,93 Ft/m³, így az önköltség összesen 106,93 Ft/m³. Ez a kiinduló összeg, ugyanis az elsőfokú bíróság a szakértő által kiszámított bruttó fedezet vagy eredmény 10,92 Ft/m³ összegét – elfogadva az alperes érveit – figyelmen kívül hagyta. A szakértő által megadott 22,9 Ft/m³ eszközhasználati díj helyett viszont 85 Ft/m³ díjat vett figyelembe, a kettő különbsége 62,1 Ft/m³. Az önköltség összesen (106,93 Ft/m³+62,1 Ft/m³) 169,03 Ft/m³, az áfával növelt bruttó összeg pedig 214,7 Ft/m³.

[15] A perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a másodfokú bíróság megítélése szerint is aggálytalan volt, mentes a régi Pp. 182. § (3) bekezdésében írt hibáktól, hiányosságoktól. Az alperes által felkért könyvvizsgáló vallomása nem lett volna alkalmas arra, hogy cáfolja. A Kft., illetőleg a peres felek gazdálkodási adatait nem lett volna értelme összehasonlítani, mert más volumenű és struktúrájú cégekről van szó, valamint a Kft. 2013. január 1-je előtti adatai sem tekinthetők megfelelő kiindulási alapnak. A per nem kártérítés

íránt volt folyamatban, mert nem a felperes vagyonában beállt értékcsökkenést kellettösszepszerűen meghatározni, hanem azt az összeget, amellyel az alperes jogalap nélkül gazdagodott, mivel az általa a lakosságnak és közületeknek nyújtott vízszolgáltatáshoz szükséges feladatok egy részét a felperes végezte el helyette.

[16] A másodfokú bíróság a perben kirendelt szakértő kizárása iránti alperesi indítvány elutasítását a haladéktalan bejelentés hiányával, másrészt azzal indokolta, hogy a szakvélemény figyelembe vételével nem volt megállapítható, hogy a szakértő azt a felperes érdekeinek szem előtt tartásával, elfogultan adta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a bíróság által felvett bizonyítás eredményének mérlegelése nem okszerű és a logikai ellentmondásoktól sem mentes, valamint a szakértő tekintetében bejelentett elfogultsági kifogással összefüggésben iratellenes. A jogerős ítélet sérti a régi Pp. 2. § (1) bekezdésében, 3. § (3) bekezdésében, 13. § (1) bekezdés e) pontjában, 16. § (4) bekezdésében, 164. § (1) bekezdésében, 177. § (1) bekezdésében, 178. § (1) bekezdésében, 181. § (1) bekezdésében, 182. § (3) bekezdésében, 206. § (1) bekezdésében, 221. § (1) bekezdésében, 252. § (3) bekezdésében, a régi Ptk. 301/A. § (2) bekezdésében, 360. § (1) bekezdésében, 361. §-ában, 364. §-ában, Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdésében, az Áfa tv. 2. § a) pontjában, 5. § (1) bekezdésében, 259. § 6. pontjában, a Vksztv. 66-68. §-ában, 74. § (1) bekezdés 16. pontjában és (2) bekezdés 4. pontjában, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vksztv. Vhr.) 50/B. § (1) bekezdésében foglaltakat.

[18] Érvelése szerint a kirendelt szakértővel szembeni elfogultsági kifogása nem késett el, az elfogultság fennáll. Az ügyben sérült az az eljárásjogi rendelkezés, miszerint a bíróság hivatalból ügyel arra, hogy kizárt szakértő az eljárásban ne vegyen részt.

[19] Az összepszerűség megállapításához különleges szakértelemre volt szükség, ezért az elsőfokú bíróság igazságügyi szakértőt rendelt ki, de annak szakmai álláspontjától eltérően nem tartotta szükségesnek az eszközhasználati díj vonatkozásában az arányosítást. A felperes és a felperesi beavatkozó szerződését vette alapul, amely logikai ellentmondás is, mert ilyen álláspont mellett a szakértő kirendelésére sem lett volna szükség. A régi Pp. 182. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a bíróság mérlegeléssel nem vehette volna át a szakértő szerepét. A felperes és a beavatkozó közötti megállapodás alapján a víziközműves szolgáltatáson belül értékesített víz után kell használati díjat fizetni. A vízátadás azonban nem a víziközmű szolgáltatás része. További eljárási szabálysértés, hogy az ügyben nem került sor igazságügyi könyvszakértő kirendelésére. A gazdagodást a felperes csak az igazoltan felmerült költségei erejéig követelheti. Ennek feltárása nem kizárólag vízügyi-műszaki, hanem könyvvizsgálói kompetencia is amellet, hogy a vízügyi-műszaki szakértő által említett iparági benchmark is gazdálkodási-könyvszakértői szakkérdés. A vízügyi területen nyilvántartásba vett szakértő véleménye kiindulási pontjaiban hibás. A jogerős ítélet ennél fogva érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

[20] A jogalap nélküli gazdagodás az Áfa tv. értelmében nem gazdasági tevékenység, nem termékértékesítés és nem szolgáltatás nyújtás, így nem jár számlázási és áfa-fizetési kötelezettséggel. A bíróság ennek ellenére áfát tartalmazó gazdagodás megtérítésére kötelezte. A felperesnek a beavatkozóval történt megállapodás alapján nem keletkezett fizetési kötelezettsége, így az áfa összegére számított késedelmi kamattal a felperes gazdagodik jogalap nélkül.

[21] A szűkített önköltség összegszerűségében az alperes által felkért magánszakértő és a kirendelt igazságügyi szakértő egyetértett. A kirendelt szakértő ezen túlmenő megállapításai nem vehetők figyelembe egyrészt kompetencia hiányában, másrészt azért, mert az alapadatai nem ellenőrizhetők. A szakvélemény ezért hiányos és megalapozatlan. Az igazságügyi szakértők szakvéleménye, továbbá a könyvvizsgálói szakvélemény mint a fél előadása vagy egyéb okirati bizonyíték közötti ellentmondások feloldása nem lehet bírói mérlegelés kérdése. Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyításra vonatkozó eljárásjogi rendelkezés megsértésével hozta meg az ítéletet, ezzel megsértette a tényállás megállapítására vonatkozó eljárásjogi rendelkezést. A jogerős ítélet nem adta jogszerű indokát annak, hogy miért vetette el a könyvvizsgáló kirendelését, illetve a magánszakértői véleményt. A felperes általános költségei nem növekedtek meg azáltal, hogy vizet ad át az alperesnek, hiszen az általános költségeit a meglévő, általa üzemeltetett víziközmű-rendszereken a díjakban már érvényesíti. Le kellett volna folytatni a szűkített önköltség meghatározása érdekében indítványozott igazságügyi könyvszakértői bizonyítást. Az eszközhasználati díj a teljes rendszer üzemeltetéséhez kapcsolódik és a fogyasztók felé kiszámlázott díjban érvényesítésre kerül. A kutak üzemeltetésére az alperes H. és M. települések szolgáltatójaként ugyanúgy jogosult lenne, mint a felperes. A kutak és a hálózat egy része közös tulajdonban van. A víziközmű-rendszer szétválasztása a Kft.-nek jelentős többletköltséget okozott és díjbevétele kiesése is keletkezett.

[22] A felülvizsgálati tárgyaláson az alperes hivatkozott a BH2020. 367. számú eseti döntésre (Kúria Pfv.V.20.619/2020/6.)

[23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Rámutatott arra, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő személyének kiválasztása a felek konszenzusán alapult. Minden víziközmű egyedi jellemzőkkel bír, ezért a vízkitermelés, kezelés, elosztás és átadás költségének számítása csak mérnöki számítások és tapasztalatok alapján határozható meg. A perben beszerzett szakvélemény alkalmas volt a vízáttadás ellenértékének meghatározására.

[24] A felperesi beavatkozó a felülvizsgálati tárgyaláson előadta, hogy a 85 forint+áfa bérleti díj vonatkozásában megtörtént az elszámolás.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A régi Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértésre figyelemmel vizsgálhatta felül. Az alperes felülvizsgálati kérelme kizárólag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új

határozat hozatalára utasítására irányult, az elsőfokú ítélet megváltoztatását nem kérte. A Kúria ezért az ügy érdemében nem dönthetett, csak arról határozhatott, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések miatt szükséges-e a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és új eljárás elrendelése.

[26] Az alperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést abban határozta meg, hogy a jogerős ítélet kizárási okkal érintett, kompetenciával nem rendelkező igazságügyi szakértő aggályos szakvéleményén és a bíróság meg nem engedett mérlegelésén alapul. Jogalap nélküli gazdagodás címén a felperes az igazoltan felmerült költsége megtérítésére tarthatott igényt, amelyhez a perben könyvszakértői bizonyítás lefolytatására lett volna szükség.

[27] A felülvizsgálati kérelemben az alperes a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett harmadlagos keresetnek helyt adó döntést támadta. E keresettel érvényesített követelés jogalapja a perben nem volt vitatott. A felülvizsgálati eljárásban hivatkozott eseti döntés (BH2020. 367) a felülvizsgálati kérelmével nem érintett, ármegállapításra irányuló másodlagos keresethez kapcsolható, ezért a Kúriának nem kellett rá figyelemmel lennie.

[28] A kirendelt szakértő kizárása iránt az alperes által a másodfokú eljárásban előterjesztett kérelmet a másodfokú bíróság a 2019. július 12-én meghozott 10. sorszámú végzésével elutasította. Ez a határozat nem az ügy érdemében hozott végzés, így a régi Pp. 270. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem volt támadható felülvizsgálattal.

[29] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a bizonyítás kapcsán az alperes olyan eljárási szabálysértésre hivatkozott-e, amely az ügy érdemi elbírálására kihatott, ugyanis csak ilyen jogszabálysértés eredményezheti a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését. Azt, hogy melyek voltak a perben bizonyítandó releváns tények, az érvényesített jog határozta meg. A felperes keresete a régi Ptk. 361. §-án alapult. A Kúria a BH2020. 298 számon közzétett Pfv.V.20.854/2019/4. számú határozatában a jelen ügyre is irányadóan kifejtette, hogy jogalap nélküli gazdagodás esetén a gazdagodó félnek nem a követelést érvényesítő jogosultat ért kárt – annak tényleges költségeit – kell megtérítenie, hanem a nála kimutatható vagyoni előnyt. A jogosultnak ezért a jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránt indított perben nem azt kell bizonyítania, hogy őt milyen vagyoni hátrány érte, hanem azt, hogy a gazdagodónál milyen mértékű vagyoni előny keletkezett. A visszatérítési kötelezettségnek nem feltétele a másik fél károsodása. Az ő oldalán a hátrány életszerű lehetősége vagy egy jogellenes helyzet kialakulása is alapot adhat a gazdagodóval szembeni követelésre. Nem értett egyet ezért a Kúria azzal, hogy a perben a felperes igazoltan felmerült költségeit kellett bizonyítani. A régi Ptk. 364. §-a a kártérítési felelősség feltételei tekintetében nem alkalmazható. A jogalap nélküli gazdagodás ugyanis önálló, objektív jellegű kötelemkeletkeztető tény, amely a jog által nem támogatott vagyoneltolódások visszarendezését szolgálja. A jogalap nélküli gazdagodás a szerzett vagyoni előny visszatérítésére és nem a másik fél által elszenvedett kár [rég Ptk. 355. § (4) bekezdés] megtérítésére keletkeztet kötelezettséget. A „másnak rovására” törvényi tényállási elem nem feltételezi biztosan a másik oldalon vagyoni hátrány számszerűsíthető bekövetkezését; de ha ilyen bekövetkezne, az sem jelenti, hogy a vagyoni előnynek azonos mértékűnek kell lennie a másik oldalon jelentkező hátránnyal.

[30] Mindezekre tekintettel a perben az alperes oldalán keletkezett vagyoni előny volt bizonyítandó. E releváns tényre figyelemmel szükségtelen volt a könyvszakértői bizonyítás, mert annak alapján az alperes szerint is a felperes felmerült költségeit lehetett volna megállapítani. Az eljárás bíróságok mindezekre tekintettel nem sértették meg a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárásjogi szabályokat azzal, hogy mellőzték igazságügyi könyvszakértő bevezetését a perbe és nem voltak figyelemmel az alperes által beszerzett igazságügyi könyvszakértői véleményre és könyvvizsgálói szakvéleményre.

[31] A kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján a perben releváns tényállás megállapítható volt. Az alperes a szakértő vizsgálati módszerét azért vitatta, mert álláspontja szerint a jogalap nélküli gazdagodás mértékének meghatározásához a felperes igazoltan felmerült költségeit kellett feltárni. A Kúria az előbbieken kifejtette, hogy a perben ennek volt jelentősége. A kirendelt szakértő a vizsgálati módszere alkalmazásának meggyőző indokát adta. Rámutatott arra, hogy a vizsgálandó költségekről a könyvelés nem ad pontos képet. Csak a ténylegesen felmerülő tevékenységek elemzésével és az adott helyen valóban felmerülő költségek számításával lehet reális képet kapni. A becslés könyvszakértői bizonyítással sem kiküszöbölhető. A közgazdaságtani szemlélet hátránya, hogy korlátozott ellenőrzési lehetőséget nyújt a külső szemlélő számára. A kirendelt szakértő a szakvéleményét kiegészítve feltárta azt is, hogy milyen forrásból szerezte be a költségek meghatározásához felhasznált adatokat. A felülvizsgálati kérelemben előadottak miatt a kiegészített szakvéleményt nem lehetett aggályosnak minősíteni. A bizonyítás eredményének mérlegelése nem volt sem okszerűtlen, sem iratellenes, ezért a Kúria nem látott okot a felülmérlegelésre.

[32] Az alperes által megtakarított egyes költségeket a kirendelt és a magánszakvéleményt adó igazságügyi szakértő azonos nagyságrendben munkálta ki. A lényeges különbség a szakvélemények között az eszközhasználati díj vonatkozásában volt. Az eljárás bíróságok ezt a költségösszetevőt nem a szakvéleményt, hanem a felperes és a beavatkozó közötti bérleti-üzemeltetési szerződést alapul véve határozták meg. Amennyiben alapos az alperesnek az a hivatkozása, hogy az eszközhasználati díjat kisebb összegben indokolt figyelembe venni, az az elsőfokú ítélet megváltoztatására adhatna okot. A Kúria azonban nem térhetett ki ennek vizsgálatára, mert az alperes felülvizsgálati kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását nem kérte, a kérelme az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. A felülvizsgálati kérelemben az áfával és az utána járó kamattal kapcsolatban hivatkozott jogszabálysértésről ugyanezen okból nem lehetett állást foglalni.

[33] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[34] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, így az alperes a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése és 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes és a felperesi beavatkozó jogi képvisellel felmerült felülvizsgálati eljárási költségét. A Kúria a kifejtett tevékenység idő- és munkaigényére figyelemmel az ügyvédi munkadíjat – a felperesi beavatkozó ügyvédje esetében áfával – a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján

állapította meg. A felperes ügyvédjének megállapított munkadíja 300.000 forint, útiköltsége 10.000 forint, a felperesi beavatkozó ügyvédjéé 127.000 forint, illetőleg 13.000 forint.

[35] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. április 22.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró